

Rekenkameronderzoek naar jeugdhulp in Amersfoort

De onafhankelijke rekenkamer heeft onderzocht of Amersfoortse jeugdigen de juiste, volledige en tijdige hulp kunnen krijgen die zij mogen verwachten. Het onderzoek richtte zich op die vormen van jeugdhulp waarnaar de grootste vraag is.

Het startpunt van het onderzoek was de hulpbehoefte van de Amersfoortse jeugdigen en gezinnen. Het gaat er primair om dat jeugdigen en gezinnen met opvoed- en opgroeioproblemen zich geholpen voelen en weer verder kunnen, bij voorkeur op eigen kracht. Het onderzoek heeft zich vervolgens gericht op Jeugd GGZ en Ambulante jeugdhulp omdat de rekenkamer vaststelde dat bij deze vormen van jeugdhulp de vraag het grootst is: samen ruim 75% van de jeugdhulp in Amersfoort.

Uitkomsten

Uit het onderzoek blijkt dat de afgelopen jaren veel nadruk lag op het opzetten van de nieuwe jeugdhulpstructuur. Nu dat op de rit staat komt er beweging naar kwaliteitssturing. Het rekenkameronderzoek richtte zich op de juistheid, volledigheid en tijdigheid van de jeugdhulp in Amersfoort. In deze fase is het zicht daarop vanuit de gemeente nog maar beperkt. Daarom heeft de rekenkamer zelf informatie verzameld en vervolgens geanalyseerd. Diverse betrokken partijen uit het jeugdhulpveld zijn gevraagd om dit aan te vullen vanuit hun praktijkervaring.

In de toegang tot jeugdhulp valt op dat de sociale wijkteams (verwijzer en aanbieder) de afgelopen jaren aanzienlijk belangrijker zijn geworden. Het breed gedeelde beeld is dat de wijkteams laagdrempelige jeugdhulp bevorderen, ervoor zorgen dat (latente) hulpvragen eerder in beeld komen en de signaleringsfunctie van scholen versterken. De mate waarin verschilt van wijkteam tot wijkteam en van professional tot professional. Dat hulpvragen eerder en sneller in beeld komen kan een belangrijke verklaring zijn voor de toename van het aandeel jeugdigen met jeugdhulp in Amersfoort in de afgelopen jaren. Deze ontwikkeling wordt door de betrokkenen bij het onderzoek over het algemeen positief gelabeld: wanneer jeugdigen eerder hulp ontvangen zijn zij nog beter te helpen en hebben zij gemiddeld minder zware zorg nodig. De cijfers ondersteunen dit voorzichtig, er is een toename van verwijzingen naar de (lichtere) ambulante jeugdhulp. Dit lijkt een direct gevolg van de groeiende rol van de wijkteams. De meeste verwijzingen gaan overigens nog wel naar de (zwaardere) Jeugd GGZ.

Het rekenkameronderzoek maakt duidelijk dat er twee min of meer gescheiden jeugdhulp- en verwijscircuits zijn in Amersfoort. De sociale wijkteams verwijzen met name naar de ambulante jeugdhulp, de huisartsen vooral naar de Jeugd GGZ. Doordat de twee circuits nog vooral naast elkaar opereren krijgen jeugdigen in Amersfoort vermoedelijk niet altijd de best passende hulp. Dit botst met het uitgangspunt 'zo licht als mogelijk en zo zwaar als nodig' en het doet geen recht aan de hulpvragen omdat er vaak sprake is van een combinatie van problemen.

Juiste en volledige jeugdhulp heeft ook te maken met beschikbaarheid en toereikendheid. In Amersfoort is er een groot en breed jeugdhulpaanbod. Jeugdigen en gezinnen kunnen kiezen uit diverse aanbieders en voor vrijwel elke hulpvraag is er een aanbod. Vertegenwoordigers uit het jeugdhulpveld geven aan dat er jeugdigen zijn die wel eens buiten de boot vallen, zoals bijvoorbeeld jeugdigen met verslavingsproblematiek. Ook is gebleken dat het hulpaanbod

voor Amersfoortse jongvolwassenen in de groep 18-23 jaar kwetsbaar is. Er zijn voorzieningen getroffen, zoals verlengde jeugdhulp, maar deze moeten nog hun weg vinden. Kwetsbaar zijn ook de jongvolwassenen die na hun 18e verjaardag opnieuw of voor het eerst in de zorg komen. Zij komen namelijk in de niet altijd passende volwassenzorg terecht en de eigen bijdrage vormt voor sommigen een (te hoge) drempel.

Tenslotte is gebleken dat er kanttekeningen zijn te plaatsen bij de tijdigheid van de jeugdhulp in Amersfoort. Een zekere wachttijd valt nooit helemaal te voorkomen, wachttijden van drie tot vier maanden zijn echter geen uitzondering en daardoor kunnen problemen verergeren.

Aanbevelingen

De rekenkamer doet aanbevelingen met als doel de jeugdhulp in Amersfoort verder te verbeteren. Zo adviseert zij de gemeente om inzicht te krijgen in problemen onder Amersfoortse jongeren, in de hulp die zij nodig hebben om deze problemen het hoofd te bieden en in wachtlijsten en wachttijden. De rekenkamer raadt ook aan beter inzicht te krijgen in de kwaliteit per jeugdhulpaanbieder en in het functioneren van het Amersfoortse jeugdhulpveld in het algemeen. Andere aanbevelingen van de rekenkamer zijn gericht op de samenwerking tussen de huisartsen/Jeugd GGZ en de sociale wijkteams/ambulante jeugdhulp. De rekenkamer doet ook aanbevelingen om het signaleren van latente hulpvragen onder Amersfoortse jeugdigen en gezinnen te bevorderen. Tot slot doet de rekenkamer nog een aantal aanbevelingen gericht op oplossingen voor jeugdigen die wel eens buiten de boot vallen en voor de jongvolwassenen in de leeftijd 18-23 jaar die na hun 18e verjaardag opnieuw of voor het eerst in de zorg komen.

Rapport en compilatie

De rekenkamer heeft naast het onderzoeksrapport een korte compilatie gemaakt van de onderzoeksuitkomsten. Deze documenten zijn te vinden op www.amersfoort.nl/rekenkamer.

Vervolg

De gemeenteraad bespreekt het onderzoeksrapport op 7 mei 2019 en besluit daarna over de aanbevelingen.

Rekenkamer

Rekenkamer Amersfoort is een onafhankelijk orgaan met als taak het toetsen van het door de gemeente gevoerde bestuur. De rekenkamer voert onderzoeken uit en doet naar aanleiding daarvan aanbevelingen aan de gemeenteraad. De gemeenteraad besluit over deze aanbevelingen.

Noot voor de redactie, niet voor publicatie:

Informatie: mw. drs. M.P. (Marleen) van den Nieuwendijk RA, Ambtelijk Secretaris Rekenkamer, 033-469 43 12, rekenkamer@amersfoort.nl, www.amersfoort.nl/rekenkamer